

"Υποτάξου πρώτα στη γλώσσα του λαού σου, και, αν είσαι αρκετός κυρίεψέ την"

(Σολωμός)

Σημασία και χρησιμότητα της γλωσσομάθειας

Η σημασία που έχει η γλωσσομάθεια, το να έχει μάθει κανείς και να ξέρει πλάι στη δική του μια ή περισσότερες ξένες γλώσσες, και η ανάγκη να γίνει αυτό, στα χρόνια προπάντων που ετοιμάζεται για τη ζωή, είναι τόσο μεγάλη, σχεδόν αυτονόητη ? ιδίως στην εποχή μας με την τόσο στενή και έντονη διεθνική συγκοινωνία και επικοινωνία (ταξίδια, αεροπλάνα, ραδιόφωνα, κινηματογράφοι) ? που δε χρειάζεται να γίνει διεξοδικός λόγος.

Οι λόγοι που μας σπρώχνουν στη γλωσσομάθεια είναι πολλοί. Πρώτα πραχτικοί: χρειαζόμαστε την ξένη γλώσσα για τη ζωή, για να συνεννοούμαστε με τους αλλόγλωσσους άμα ταξιδεύουμε στην πατρίδα. τους, ή και στον τόπο μας, ιδίως όμως για το επάγγελμα που ενδεχομένως θα διαλέξουμε (λ.χ. έμπορος υπάλληλος, δαχτυλογράφος, διπλωμάτης κτλ). Μας χρειάζεται έπειτα η ξένη γλώσσα αν ετοιμαζόμαστε για στάδιο επιστημονικό,

αφού με αυτή, και μάλιστα με αυτές, θα καταρτιστούμε αρτιότερα και θα μπορούμε να καταφύγουμε στην ξενόγλωσση βιβλιογραφία. Τέλος με την ξένη γλώσσα ερχόμαστε σε επικοινωνία, επιπόλαιη ή βαθύτερη, με τις ξενόγλωσσες λογοτεχνίες και με τον ευρωπαϊκό πολιτισμό.

Γιατί η γνώση μιας ξένης γλώσσας που μαθαίνουμε δε μας αποκαλύπτει μόνο, από τις άμεσες πηγές, τους θησαυρούς της σοφίας ενός ξένου λαού, τόσο απαραίτητες για μας· αν προσέξουμε την ιδιοτυπία της ξένης γλώσσας και μελετήσουμε την εθνική της λογοτεχνία, μας φέρνει σ' επαφή με τη σκέψη και την ιδιοφυΐα του λαού της· μας μεταφέρει από τον ορισμένο και πάντα περιορισμένο ορίζοντα της μητρικής γλώσσας ? που σα δική μας και γνώριμη από τη βρεφική ηλικία δε μας αφήνει συνήθως να πάρουμε απόσταση ? σε ιδίωμα διαφορετικό. Μας πάει στην ψυχολογία και στη νοοτροπία άλλου λαού, διαφορετική από τη δική μας. Μας ανοίγει ένα νέο κόσμο και σα να μας χαρίζει μια καινούρια ψυχή· μας κάνει ακόμη, με τη σύγκριση, να νιώσουμε καλύτερα τη δική μας εθνική γλώσσα και την ιδιοτυπία του έθνους μας. Γι' αυτό είπε ένας Γερμανός ποιητής, ο R?ckert, πως με κάθε γλώσσα που μαθαίνεις παραπάνω, ελευθερώνεις μέσα σου ένα πνεύμα δεμένο ως τότε. Εκτός από το περιεχόμενο αυτό της ξένης γλώσσας, ας προστεθεί ακόμη και ότι με αυτή και με την προσπάθεια να την καταλαβαίνουμε κάνει το μυαλό μας ιδιαίτερη άσκηση.

Αν τέτοια είναι γενικά η σημασία της γλωσσομάθειας, αυτή γίνεται ακόμη μεγαλύτερη για λαό καθώς εμείς οι Έλληνες, που είμαστε λίγοι αριθμητικά πλάι στους μεγάλους ευρωπαϊκούς, που ταξιδεύουμε πολύ στο εξωτερικό και σε τόπους που δεν ξέρουν τη γλώσσα μας, που δεν έχουμε ακόμη φιλολογία αρκετά αναπτυγμένη και που δεν μπορούμε να καταρτιστούμε επιστημονικά χωρίς ξένη γλώσσα.

Γνώρισα και εγώ από νωρίς σχετικά ξένες γλώσσες και φιλολογίες· ταξίδεψα και κατοίκησα στο εξωτερικό, όπου έκαμα και μέρος των σπουδών μου· έχω συγγράψει και μιλήσει δημόσια σε ξένες γλώσσες και είχα έτσι συχνότατα ευκαιρίες να διαπιστώσω και πραχτικά τι αξίζει να κατέχει κανείς ξένες γλώσσες και τα πολλαπλά πλεονεκτήματα που μπορεί να μας εξασφάλισει η γνώση τους. Γι' αυτό όχι μόνο δεν έχω κατ' αρχήν αντίρρηση, αλλά και θα συμβούλευα εκείνον που μπορεί και το θέλει, να καταγίνει με μια, με δυο ή και με τρεις ακόμη ξένες γλώσσες. Το ζήτημα είναι: πότε, πώς και ως ποιο σημείο θα επιδιώξει αυτό.

Γι' αυτό δεν είμαι σύμφωνος και με κάθε προσπάθεια που γίνεται από καιρό στον τόπο μας σχετικά με τις ξένες γλώσσες και δε θα μπορούσα να επιδοκιμάσω πάντα τον τρόπο και το βαθμό που γίνεται η προσπάθεια αυτή. Όπως συμβαίνει και με τόσα άλλα πράγματα στη ζωή, το ζήτημα της γλωσσομάθειας δεν είναι τόσο απλό όσο φαίνεται στην αρχή και παρουσιάζει πολλαπλές δυσκολίες, όπως κάθε αντινομία. Γιατί όσο απαιτητική και αν είναι

η ανάγκη των ξένων γλωσσών για μικρούς λαούς, έχουμε από το άλλο μέρος το ζήτημα: ως ποιο σημείο μπορούμε να πραγματώσουμε αυτό χωρίς ζημία μας.

Έννοια και βαθμοί της γλωσσομάθειας

Τι εννοούμε λέγοντας «ξέρω μια ξένη γλώσσα»;

Είναι αυτό κάτι που χρειάζεται να ξεκαθαριστεί, επειδή το περιεχόμενο της έννοιας «γλωσσομάθεια» παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία κατά το είδος της γλώσσας, κατά τις ανάγκες ή τις βλέψεις του διδασκόμενου και κατά τις ποικίλες περιπτώσεις που τυχαίνουν στη ζωή.

Λέγοντας για κάποιον πως ξέρει καλά, πως κατέχει μια γλώσσα, εννοούμε εδώ στην Ελλάδα πως τη μιλεί καλά, πως εκφράζεται σ' αυτήν καλά, σα να ήταν η μητρική του περίπου, με την προφορά των ξενογλωσσών και με τη γραμματική της, με τους ιδιωτισμούς της και με την ορθογραφία της. Τέτοιος ορισμός θα φανεί ίσως υπερβολικός με το απόλυτό του, είναι όμως ο μόνος που δίνει με το ιδανικό του κάτι ορισμένο και που δεν μπορεί ν' αμφισβητηθεί.

Στην πράξη της ζωής πάλι παρουσιάζονται διάφοροι βαθμοί γλωσσομάθειας ανάλογα με το σκοπό που επιδιώκουμε μαθαίνοντας μια ξένη γλώσσα ή και με το σημείο που μπορέσαμε να φτάσουμε σπουδάζοντάς την. Ανάλογα με το κίνητρο λοιπόν αυτό η εκμάθηση της ξένης γλώσσας μπορεί να είναι σκοπός ή μέσο.

Σκοπός είναι όταν επιζητούμε να είμαστε ικανοί να τη χρησιμοποιούμε προφορικά ή γραπτά. Μέσο είναι όταν τη σπουδάζουμε για να γνωρίσουμε τη λογοτεχνία της, τα επιστημονικά βιβλία, τον κόσμο γενικά που αντιπροσωπεύει· αυτό γίνεται κανονικά με τις λεγόμενες νεκρές γλώσσες, αλλά όχι σπάνια και με τις σημερινές, απ' όσους ενδιαφέρονται προπάντων ή κυρίως να γνωρίσουν μια λογοτεχνία, να διαβάσουν ορισμένη βιβλιογραφία ή να επικοινωνούν γραπτά για τις επαγγελματικές τους δουλειές...

Μ. Τριανταφυλλίδης, Οι ξένες γλώσσες και η αγωγή,
Άπαντα, Θεσσ., 1965, σελ. 409-411

Ερωτήσεις για επεξεργασία του κειμένου

- Ποιο είναι το πρόβλημα που απασχολεί το συγγραφέα και πού (σε ποιο μέρος του κειμένου) το παρουσιάζει;
- Ποια είναι η θέση που παίρνει απέναντι στο πρόβλημα και με ποιες λέξεις /φράσεις τη

διατυπώνει;

- Με ποια επιχειρήματα στηρίζει τη θέση του και σε ποιες παραγράφους την εκθέτει;
- Ποιες επιφυλάξεις διατηρεί για το θέμα και πώς τις διατυπώνει;
- Πώς προσδιορίζονται και ποιοι είναι οι βαθμοί της γλωσσομάθειας κατά το συγγραφέα;

```
{iframe src="//www.slideshare.net/slideshow/embed_code/13839906" width="425" height="355"
frameborder="0" marginwidth="0" marginheight="0" scrolling="no" style="border:1px solid
#CCC; border-width:1px; margin-bottom:5px; max-width: 100%;" allowfullscreen}/{/iframe}
```